

ŁÓDZKI UNIWERSYTET TRZECIEGO WIEKU
im. HELENY KRETZ

BIULETYN

Łódź.....luty 2022

Nr 2 (43) ..... rok akademicki 2021/2022

Od redakcji

No cóż... Niezbyt długo cieszyliśmy się spotkaniami na wykładach ogólnych, tak lubianych przez słuchaczy. Choć poprzedni semestr był zaplanowany do połowy stycznia, nasz ostatni wykład odbył się 24 listopada 2021 roku. Kolejne musiały zostać odwołane, bo z powodu covidu Wydział Filologiczny przeszedł na tryb zdalny. Dotknęło to także kilku sekcji, a ostatnio nawet zajęć gimnastycznych.

Mamy nadzieję, że tym razem informacje z tego Biuletynu nie stracą na aktualności i wszystkie zajęcia odbędą się zgodnie z planem.

W Biuletynie odnotowujemy odsłonięcie w Łodzi pomnika Haliny Szwarc – założycielki pierwszego w Polsce uniwersytetu trzeciego wieku, piszemy o wystawie prac uczestników warsztatów fotograficznych i o koncercie naszego chóru, przypominamy 31. edycję Festiwalu Mediów Człowiek w zagrożeniu.

Wróciliśmy do tradycyjnej formy „Naszej rozmowy”. Jej uczestnikiem jest pan Grzegorz Nowak, prowadzący warsztaty fotograficzne.

Biuletyn zamykają cztery strony poświęcone pracom sekcji artystycznych; poza warsztatami literackimi, które z powodu odwołania zaplanowanych zajęć nie mogły przedstawić swoich dokonań.

Miejmy nadzieję, że wracamy do normalności!

Spis treści

3	Głos ma prezes Alicja Korytkowska
5	Wydarzenia (Halina Szwarc. Uczona, działaczka, agentka; Zapalcie światła na ziemi; „Kujon” śpiewa kolędy; Człowiek w zagrożeniu)
8	W sekcjach
12	Projekty
13	Fotokronika
14	Turystyka
16	Nasza rozmowa: Grzegorz Nowak
17	Lektoraty
18	Wykłady
20	Sekcje
22	Tematy w sekcjach
27	Akademia Seniora SoVo
28	Byli wśród nas: Wiesława Kliś, Andrzej Olbrychtowicz, Bronisława Kosmyk, Halina Urbańska, Genowefa Gwarek
32	Sekcje plastyczne
34	Warsztaty fotograficzne

Koleżanki i koledzy!

Z radością przyszedłszy 15 listopada 2021 r. na wykład dr **Katarzyny de Lazari-Radek**, filozofki z Uniwersytetu Łódzkiego, zatytułowany „O dobrym życiu”.

Było to nasz pierwszy wykład ogólny po prawie dwuletniej przerwie spowodowanej pandemią i sądziliśmy, że zły czas lockdownu minął, że wreszcie będziemy mogli bez ograniczeń spotykać się i z ciekawymi wykładowcami, i ze sobą nawzajem.

Niestety, radość trwała bardzo krótko. Choć wszyscy stosowaliśmy się do obowiązujących wymogów – dystans, maseczki, dezynfekcja – dane nam było uczestniczyć tylko w czterech wykładach ogólnych. Wydział Filologiczny, który nas gościł, został z powodu covidu ponownie zamknięty i od 29 listopada znów musieliśmy wykłady odwołać. Na szczęście odbywały się zajęcia większości sekcji, bo były zlokalizowane w innych obiektach, to samo dotyczyło lektoratów i zajęć gimnastycznych.

Zamknięcie gmachu Wydziału Filologicznego sprawiło, że nie odbył się tradycyjny występ naszego chóru, przewidziany na dzień 15 grudnia 2021 r. Na szczęście udało się zorganizować wyjątkowe spotkanie dwóch chórów: ŁUTW i Uniwersytetu Łódzkiego. Ten wspólny koncert odbył się 19 grudnia w sali Centrum Konferencyjnego UŁ przy ul. Kopcińskiego, a gościem honorowym była pani rektor UŁ, **prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska**. Z powodu pandemicznych ograniczeń liczba osób w nim uczestniczących była limitowana. Kolędy i pastorałki śpiewali na jednej scenie seniorzy i młodzież akademicka. Było świątecznie i wzruszająco, a prowadząca nasz zespół mgr **Aleksandra Rylko-Sutowicz** (współprowadzi także, razem z ojcem, zespół akademicki) zadbała, aby repertuar był dostosowany do możliwości głosowych obu chórów. Ponadto pani Ola udowodniła, że nie tylko potrafi świetnie dyrygować, ale także dysponuje pięknym głosem.

Na szczęście ograniczenia pandemiczne nie przeszkodziły w realizacji projektu skierowanego do uczestników warsztatów fotograficznych. W jego ramach odbyły się plenery, zorganizowano wystawę zdjęć i został wydany kalendarz z fotografiami wykonanymi przez naszych słuchaczy. W tym miejscu składam wielkie podziękowania prowadzącemu warsztaty fotograficzne panu mgr. **Grzegorzowi Nowakowi** za Jego niezwykle zaangażowanie, w szczególności za zorganizowanie wystawy, przygotowanie krótkiego filmu i wybranie z setek fotografii tych niewielu, które znalazły się na wystawie i w kalendarzu.

Ponownie zostaliśmy zaproszeni na koncert kolęd i pastorałek, tym razem w wykonaniu Akademickiego Zespołu Pieśni i Tańca Uniwersytetu Łódzkiego „Kujon”. Występ odbył się 15 stycznia 2022 r. i choć pandemia wykluczyła z udziału część wykonawców, mimo to było, jak zwykle, bardzo swojsko i radośnie, a zespół zachęcił zgromadzoną publiczność (niestety, z uwagi na okoliczności, niezbyt liczną) do wspólnego śpiewania. Uniwersytet Łódzki był reprezentowany przez prorektora ds. studenckich i jakości kształcenia, prof. dr. hab. **Roberta Zakrzewskiego**.

Z wielką satysfakcją pragnę poinformować, iż niezbyt liczna grupa naszych słuchaczy uczestniczy w projekcie Radio SoVo. Jego realizacja rozpoczęła się jeszcze przed wakacjami 2021 roku. Z powodu covidu nie obyło się bez problemów organizacyjnych, jednak dzięki naszej koleżance **Marii Sondej**, która wzięła na siebie ciężar koordynacji, grupa przystąpiła do działania. Moim zdaniem przygotowane przez naszych radiowców audycje są nagrane bardzo profesjonalnie i aż nie chce się wierzyć, że wykonały to osoby, które z taką pracą nigdy nie mały do czynienia. Na słowa uznania zasługuje dobór tematów, redakcja, montaż i oczywiście wykonanie. Gorąco zachęcam

Państwa do posłuchania tych audycji i do śledzenia na bieżąco strony radia SoVo (szczegóły na str. 12).

Koleżanki i koledzy! Podjęliśmy intensywne starania, aby obecny semestr pozwolił nam cieszyć się jak najbogatszą propozycją zajęć. Choć każdy dzień i tydzień przynosił wiele niespodzianek, robiliśmy wszystko, aby się z nimi zmierzyć. Mam nadzieję, że przygotowany program spełni oczekiwania słuchaczy, a pandemia nie zniweczy naszych starań i oczekiwań.

Jak zwykle, przedstawię aktualne dane statystyczne dotyczące naszego utw.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. ŁUTW liczy 818 członków, w tym 730 kobiet i 88 mężczyzn. Przypominam, że przed pandemią było nas ponad 1200 osób!

Wiek. 60 osób ma poniżej 65 lat; 458 osób jest w wieku 66-75 lat; 251 osób jest w przedziale wieku 76-85; 31 osób ma 86-90 lat, aż 18 osób jest powyżej 91 roku życia!!!

Struktura wykształcenia. 467 osób ma wykształcenie wyższe, 345 osób – średnie, po 3 osoby mają wykształcenie zasadnicze i podstawowe.

Powyższe dane dobitnie świadczą, jak ważna dla seniorów jest nasza działalność, prowadzona od ponad 40 lat. Dowodzą też, jak trafne jest nasze motto:

Nie ma na starość lepszego leku niż Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Koleżanki i koledzy! Z przykrością informuję, że zmieniły się przepisy podatkowe i, według naszej wiedzy na dziś, w zeznaniu podatkowym za 2021 rok po raz ostatni będzie można przekazać 1 proc. na rzecz organizacji pożytku publicznego. Zwracam się z gorącym apelem, aby tym razem przekazali Państwo swój 1 proc. dla ŁUTW. Wystarczy w PIT wpisać numer KRS 0000187020. Dotychczas otrzymywane z tego źródła środki stanowiły średnio kwotę ponad 5000 zł. rocznie i były przeznaczone na doposażenie sekcji; tylko w ostatnim roku pozwoliły m.in. kupić rzutnik i komputer (pracownia komputerowa) i materiały dla plastyków. Szkoda, że zmiana przepisów pozbawia nas tej możliwości na przyszłość.

Koleżanki i koledzy! Zwracam się z gorącym apelem o zgłaszanie się nowych osób do naszego chóru. Wszyscy, którzy lubią śpiewać, znajdą tam wspianą atmosferę i możliwość uczestnictwa w koncertach i konkursach.

Proszę także, by zgłosili się ci spośród Państwa, którzy chcieliby wesprzeć nasze stowarzyszenie swoją pracą i doświadczeniem; szczególnie poszukujemy osób, które potrafią pomóc w przygotowywaniu projektów, dzięki czemu możemy pozyskać dodatkowe środki finansowe na działalność.

Na zakończenie chcę serdecznie podziękować wszystkim koleżankom z Zarządu, które w tym trudnym okresie pracowały z wielkim zaangażowaniem, aby umożliwić nam udział w różnych zajęciach.

Kończę życzeniami zdrowia, ale także satysfakcji i radości z uczestnictwa w życiu Łódzkiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku im. Heleny Kretz.

Alicja Korytkowska
prezes ŁUTW

Wspomagaj ŁUTW 1% swojego podatku.
ŁUTW jest organizacją Pożytku Publicznego
KRS nr 0000187020

Jak zwykle zwracamy się z apelem, aby rozliczając się z dochodów za rok 2021, przekazali Państwo 1 proc. podatku na rzecz ŁUTW

Halina Szwarc. Uczona, działaczka, agentka

*fot. Artur Kamiński
Muzeum Tradycji
Niepodległościowych*

Halina Szwarc-Kłąb, założycielka pierwszego uniwersytetu trzeciego wieku w Polsce, wreszcie doczekała się pomnika w swoim rodzinnym mieście.

Uroczystość odsłonięcia pomnika, sfinansowanego przez Urząd Miasta Łodzi, odbyła się 10 listopada 2021 roku przed Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi przy ul. Gdańskiej 13. Autorem projektu rzeźby Haliny Szwarc jest absolwent łódzkiej ASP, **Marcin Mielczarek**. W uroczystości wziął udział syn pani Haliny – prof. **Andrzej Szwarc**.

Warto przypomnieć postać tej niezwyklej kobiety, szczególnie ważnej dla słuchaczy wszystkich uniwersytetów trzeciego wieku. Pierwszy w Polsce, założony przez nią utwór powstał w Warszawie w 1975 roku. My byliśmy następni: zaczęliśmy działalność 25 kwietnia 1979 roku.

Halina Szwarc, z domu Kłąb, urodziła się 3 maja 1923 roku w Łodzi, gdzie ukończyła prestiżowe Gimnazjum Żeńskie Heleny Miklaszewskiej. Marzyła o karierze pianistki, uczęszczała nawet do konserwatorium. Wszystko zmienił wybuch wojny. W wieku zaledwie 16 lat zaangażowała się w walkę z okupantem. Za kamuflaż posłużyło przyjęcie volkslisty, niemiecka matura oraz studia medyczne w Wiedniu, co dało jej swobodę poruszania się po terenach Rzeszy. Zbierała informacje przydatne brytyjskiemu lotnictwu oraz uczestniczyła w słynnej akcji N (walka psychologiczna z okupantem). Pod koniec wojny została zdemaskowana i skazana na śmierć, ale udało jej się uciec z konwoju pędzonego na zachód. Po wojnie musiała się ukrywać przed komunistycznymi władzami, nękały ją „służby”, oskarżano o kolaborację, utrudniano studia medyczne, a gdy wreszcie je ukończyła, odsunięto ją od dydaktyki na uczelni. Mieszkała wtedy w Poznaniu. W 1963 roku przeniosła się do Warszawy, gdzie podjęła pracę w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego. Zajmowała się endokrynologią, potem również geriatrią. O swoich dokonaniach wojennych opowiedziała dopiero w 1999 roku. W obliczu ciężkiej choroby i zbliżającej się śmierci spisała swoje wspomnienia. Odznaczona Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Walecznych, a także Brązowym i Srebrnym Krzyżem Zasługi.

Zmarła 28 maja 2002 roku w Warszawie. W stolicy jest patronką ronda, a w Poznaniu skweru na Jeżykach. W Łodzi ma tablicę na murze dawnego więzienia na Radogoszczu oraz mural przy ul. Organizacji WiN 10. Teraz doczekała się pomnika. Czy nie powinna zostać także patronką ulicy w rodzinnej Łodzi? To taka piękna postać!

Aleksandra Wiktorowska

Zapalcie światła na ziemi

fot. Józef Gorzelańczyk

Tak był zatytułowany świąteczny koncert dwóch chórów, który odbył się 19 grudnia 2021 r. w auli Centrum Konferencyjno-Szkoleniowego UŁ przy ul. Kopcińskiego. Wykonawcami byli: Akademicki Chór Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem Andrzeja Ryłko i Aleksandry Ryłko-Sutowicz oraz nasz chór, prowadzony przez panią Aleksandrę. Żeby znaleźć się na widowni, trzeba było zarezerwować miejsce. Obowiązywały maseczki i widownia się do tego wymogu dostosowała.

Nasz chór brzmiał i wyglądał znakomicie! Niestety, był mniej liczny niż kiedyś. Teresa Riemer-Rozmarynowska na stronie internetowej ŁUTW pisze: *Niewesołe czasy spowodowały, że nasz chór zmniejszył się znacząco, Na ostatniej „normalnej” liście obecności figurują 44 nazwiska członków, teraz została nas garstka. Mimo tego (zostały same panie) lubimy śpiewać i spotykać się na próbach. A my lubimy was słuchać, koleżanki! I cieszymy się, że po tak długiej przerwie wreszcie było to możliwe.*

„Kujon” śpiewa kolędy

W trzecią sobotę stycznia 2022 roku w auli Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnego UŁ odbył się koncert kolęd i pastorałek w wykonaniu Akademickiego Zespołu Pieśni i Tańca Uniwersytetu Łódzkiego „Kujon”. To jedyny studencki zespół folklorystyczny w akademickiej Łodzi, a swoją nazwę wziął od tańca „łowickie kujony” z okolic Łowicza.

Z powodu pandemii koncert zorganizowano dla nielicznego grona członków naszego ŁUTW. Młodzi artyści pod kierunkiem pana Krzysztofa Dąbrowskiego również wystąpili w zmniejszonym przez covid składzie, ale zaprezentowali się pięknie. Delektowaliśmy się przez godzinę nastrojowymi, bożonarodzeniowymi utworami. Występ był uczcą również dla oczu, gdyż artyści, zarówno z chóru, jak i z kapeli, wystąpili w przepięknych łowickich strojach. Dla mnie było to dodatkowe przeżycie, bo moje korzenie rodzinne sięgają tej ziemi. Wzruszające było zakończenie, gdy cała sala wspólnie z „Kujonem” odśpiewała kolędę *Gdy śliczna Panna*.

Opuszczaliśmy budynek Centrum w świątecznym nastroju i w przekonaniu, że w Nowym Roku będzie lepiej. Następny koncert kolęd za rok i może wtedy będziemy mogli uczestniczyć w nim bez ograniczeń. Czego gorąco nam wszystkim życzyć!!!

Barbara Gorzelańczyk

Człowiek w zagrożeniu

Od 23 do 28 listopada 2021 roku odbywała się 31. edycja Festiwalu Mediów Człowiek w zagrożeniu, organizowana przez Muzeum Kinematografii. Impreza jest w Łodzi od 1990 roku, umożliwiając widzom obejrzenie najciekawszych filmów dokumentalnych. Z czasem do programu festiwalu dołączono reportaże telewizyjne i radiowe.

Z powodu pandemii poprzednia edycja festiwalu odbywała się tylko online, tym razem widzowie mogli – jak dawniej – obejrzeć filmy w sali kinowej i uczestniczyć w licznych spotkaniach z zaproszonymi artystami. Jurorzy obejrzeni 15 filmów dokumentalnych i 10 reportaży telewizyjnych, wysłuchali także 8 reportaży radiowych. Grand Prix – Nagrodę Miasta Łodzi i statuetkę Białej Kobry odebrał **Paweł Łoziński** za *Film balkonowy*. Nagrodę Miasta Łodzi dla najlepszego reportażu telewizyjnego otrzymał **Grzegorz Głuszak** za reportaż *Historia człowieka, który uwolnił Tomasza Komendę*, a nagrodę Prezesa Radia Łódź dla najlepszego reportażu radiowego przyznano **Hannie Wilczyńskiej-Toczko** za reportaż *Zapach covidu*.

Od wielu lat na festiwalu Człowiek w zagrożeniu wręczana jest także nagroda Łódzkiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku im. Heleny Kretz. W tym roku otrzymała ją **Magdalena Raczkowska-Kazek** za telewizyjny reportaż *Droga życia*, który opowiada o losach trzech matek wychowujących dorosłe dzieci z zespołem Downa. Naszą nagrodą był obraz namalowany przez **Mariolę Gosławską**, uczestniczkę sekcji plastycznej ŁUTW.

W sumie podczas festiwalu pokazano ponad 100 tytułów, a organizatorzy zaprosili ponad 50 gości. Dla wielu widzów dyskusje po projekcjach były równie ważne, jak sam film.

Jak co roku, gorąco zachęcamy naszych słuchaczy, by liczniej niż dotychczas uczestniczyli w kolejnym festiwalu Człowiek w zagrożeniu. Wiercie nam: warto!

Nasza koleżanka, Magda Druri, wręcza nagrodę ŁUTW

fot. Muzeum Kinematografii

Lustrzane powidoki

Taki tytuł nosi wystawa prac uczestników warsztatów fotograficznych, która została otwarta 11 grudnia 2021 roku w Galerii Stróżówka przy ul. Skłodowskiej-Curie 11. Wystawa była zwieńczeniem zadania „Moje miasto i okolice”, dofinansowanego przez Urząd Miasta Łodzi. Wcześniej odbyły się cztery plenery. Dzięki wyjazdowi do arboretum w Rogowie powstały zdjęcia przyrodnicze, zaś architektura była fotografowana w Łodzi, Sieradzu i Piotrkowie Trybunalskim.

A skąd „powidoki”? Marek Marciniak, autor tekstu na temat wystawy, zamieszczonego na naszej stronie internetowej, tłumaczy to tak: *W jednym z łódzkich kadrów znalazł się lokal o nazwie „Powidoki”, w którego witrynie udało się uchwycić lustrzane odbicie architektury i tak powstał tytuł wystawy.*

Fotografie wykonane w czasie realizacji projektu zostały także wykorzystane w kalendarzu ściennym na 2022 rok, w którym do każdego miesiąca jest dołączona praca innego autora. A że w projekcie uczestniczyło 16 osób, kalendarz obejmuje dodatkowo cztery miesiące i kończy się na kwietniu roku 2023...

Należy podkreślić, że w organizację wystawy bardzo zaangażował się zarówno prowadzący warsztaty fotograficzne pan Grzegorz Nowak jak i nasi słuchacze. Kto był na wernisażu, ten się zapewne zgodzi z tym stwierdzeniem.

Na koniec jeszcze jeden cytat ze wspomnianego wyżej tekstu Marka Marciniaka: *Uczestnicy warsztatów dziękują wszystkim szacownym gościom wernisażu, mając nadzieję, że zdjęcia się podobały. Obiecują, że będą nad sobą pracowali i każde kolejne pstryknięcie będzie bardziej przemyślane.*

Koleżanki i koledzy, czekamy na kolejną wystawę waszych prac!

fot. Marek Marciniak

W czasie wernisażu

Wigilia w pandemii

fot. Marek Marciniak

Członkowie sekcji plastycznej „Impasto” tak marzyli o normalności, że – zgodnie z tradycją – w grudniu 2021 roku spotkali się, wraz ze swoim opiekunem Jarosławem Żero, na tradycyjnej Wigilii. Stało się to 13 grudnia. Był biały obrus, zielone, pachnące gałązki świerkowe, trochę słodkości i, co najważniejsze, były wspomnienia, szczególnie te z pleneru w Uniejowie. Za opłatek posłużył nam chleb, upieczony według specjalnej receptury przez jedną z koleżanek.

Tym razem nie byliśmy w pełnym składzie; niektóre koleżanki z powodu stanu zdrowia i związanymi z tym obawami nie wzięły udziału w spotkaniu. Byłyście w naszych myślach! A na razie marzyliśmy o tym, by wreszcie wszyscy mogli przychodzić na zajęcia i planowaliśmy wyjazd na kolejny plener.

Oby te marzenia jak najszybciej się ziściły.

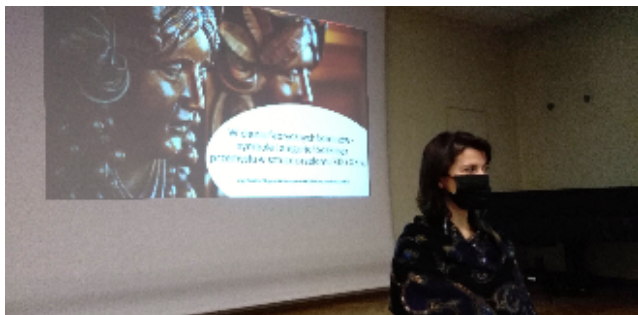
Marek Marciniak

Za długo się zastanawiałam

Jakiś czas temu koleżanka zaproponowała mi, żebym poszła na zajęcia sekcji historia sztuki i muzealnictwa. Trochę się zastanawiałam – chyba za długo. Po pierwszych stwierdziłam, że chciałabym przychodzić na wszystkie. Wykłady prowadzą naukowcy Uniwersytetu Łódzkiego (opiekę nad sekcją objęła prof. **Aneta Pawłowska**, kierownik Katedry Historii Malarstwa i Rzeźby w Instytucie Historii Sztuki UŁ) i zawsze są one bardzo dobrze przygotowane, zarówno pod względem treści, jak i wizualizacji. Najbardziej podobały mi się dwa: *Perła renesansu na północ od Alp – Kaplica Zygmuntowska na Wawelu* (prof. dr hab. **Piotr Gryglewski**, 20 stycznia 2022), oraz *W cieniu fabrycznych kominów – symbole i alegorie łódzkiego przemysłu w sztuce przełomu XIX i XX wieku* (mgr **Paulina Długosz**, tydzień później). Jako mieszkanka Łodzi szczególnie doceniłam ten drugi, bo przybliżył mi nasze miejskie zabytki. Już teraz mam ochotę ponownie odwiedzić Pałac Poznańskiego i obejrzeć na żywo to, co widziałam na slajdach.

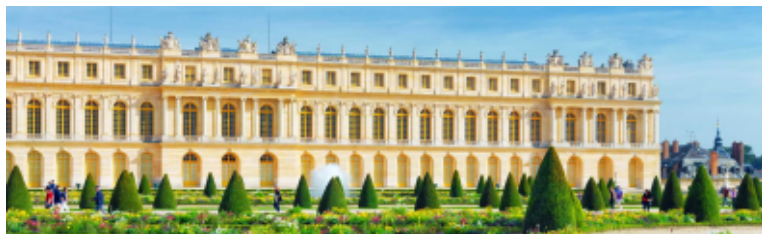
Wiesława Pastusiak

fot. Roma Szczoczarz

mgr Paulina Długosz
prowadzi wykład

Wersal. Przepychni, smród i przeciągi

Sekcja historyczna jest jedną z moich ulubionych. Uważam, że zajęcia w Instytucie Historii UŁ stoją na naprawdę wysokim poziomie. Ostatnie nosiły tytuł *Brud, smród i ... splendor – dwór Ludwika XIV w Wersalu*, a prowadziła je dr **Malgorzata Karkocha**.

Wersal kojarzy się z przepychem, bogactwem i władzą. Zbudowano go na rozkaz Ludwika XIV zwanego Królem Słońce, który jest symbolem francuskiego absolutyzmu. Władca zapragnął mieć pałac wyjątkowy, z dala od hałaśliwego i brudnego Paryża. Wysłuchaliśmy historii pałacu, poznaliśmy jego architektów i styl, w jakim go zbudowano. Ale nie to było głównym tematem spotkania.

Nigdy nie byłam w Wersalu; zdjęcia i filmy pokazują piękną budowlę, otoczoną przepysznymi ogrodami. Jak wszyscy, długo wyobrażałam sobie, że życie w tym pałacu było wygodne, wręcz luksusowe... Tymczasem nic z tego!

W Wersalu na powierzchni 63 154 m² znajduje się 2300 pomieszczeń. W czasach Króla Słońce mieszkało tam kilkanaście tysięcy dworzan i służby. Tylko król, jego rodzina i najbliżsi dworzanie mogli liczyć na apartamenty i wygody. Reszta domowników, w tym liczni arystokraci, zajmowała niewielkie kwatery. W pałacu panowały straszliwe przeciągi, rzadko więc go wietrzono, a toalet w naszym rozumieniu nie było do końca XVIII wieku. Istniały za to pewne formy czegoś, co obecnie nazwalibyśmy sedesami. Były to zazwyczaj drewniane skrzynie z otworami na górze, w których umieszczano nocniki lub wiadra. Tyle tylko, że w czasach Ludwika XIV takich konstrukcji było w Wersalu zaledwie 274. Na kilkanaście tysięcy ludzi!

Nic dziwnego, że Wersal cuchnął, bo naturalne potrzeby załatwiano gdzie popadnie: w ogrodach, kominkach albo wręcz na pałacowych korytarzach. Do tego dochodził niski poziom higieny w ogóle. Kąpieli raczej nie zażywano, przecierano jedynie twarz i niekiedy ciało szmatkami zanurzonymi w wodzie lub winie. Ponadto obficie skrapiano się perfumami, używano różu i pudru. Pierwszą łazienkę z wanną Ludwik XIV kazał wybudować w 1671 roku, ale służyła mu ona nie do kąpieli, ale ... do miłosnych igraszek. A gdy raz się zdarzyło, że lekarz kazał wykąpać króla, by „wyrównać mu poziom hormonów” i w wyniku tego „leczenia” władce rozboleła głowa, nie był już chętny na powtórkę. Do prawdziwych zabiegów higienicznych można zaliczyć jedynie kilkakrotne zmienianie w ciągu dnia przepoconej koszuli.

Higiena w Wersalu poprawiła się nieco za panowania kolejnych władców, między innymi pojawiły się łazienki. Z dbałości o czystość (oczywiście wedle ówczesnych kryteriów) znane były madame de Pompadour – metresa Ludwika XV i żona Ludwika XVI, królowa Maria Antonina.

Zainteresowanym tematem polecam książkę Wiliama Newtona *Wersal, za fasadą przepychu*.

Aleksandra Wiktorowska

Spotkanie po rosyjsku

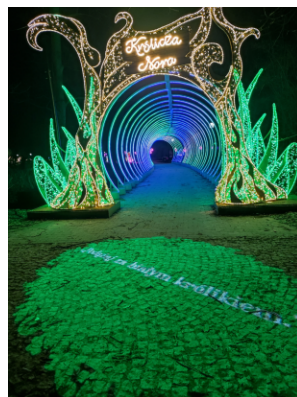
Już 4 listopada 2021 roku, jako pierwsza grupa językowa, rozpoczęliśmy lektorat języka rosyjskiego. To dowodzi, jak bardzo jesteśmy zmotywowani!

Tradycyjnie, ale tym razem po bardzo długiej przerwie spowodowanej pandemią, spotkaliśmy się w małej, klimatycznej, ukraińskiej restauracji. Przy potrawach ze Lwowa i okolic wspominaliśmy smutny czas bez zajęć, gdy bardzo doskwierał nam brak kontaktu z językiem.

Rozpoczęcie lektoratu oraz samo spotkanie sprawiły nam ogromną przyjemność. Mamy nadzieję, że bieżący rok akademicki naszego Uniwersytetu będzie lepszy.

Anna Gaponow

Urodziny Martyny

fot. Barbara Gorzelańczyk

Kupno prezentu urodzinowego dla jedenastoletniej wnuczki to w obecnych czasach duże wyzwanie dla dziadków. Przed takim problemem stanęłam w połowie stycznia, ale znalazłam proste rozwiązanie. Na zajęciach lektoratu języka angielskiego na naszym Uniwersytecie koleżanka opowiadała (oczywiście po angielsku) o bajkowej wystawie świetlnej w Parku Źródłiska noszącej tytuł *Alicja w Parku Miliona Światel*. Pomysł oparty jest oczywiście na słynnej powieści Lewisa Carrolla *Alicja w Krainie Czarów*. Zaprosiłam Martynę do wspólnego zwiedzania tej niesamowitej instalacji. Tuż po wejściu do parku magiczny świetlny tunel wprowadził nas w inny wymiar, gdzie Tajemnicze Drzwi wydają dziwne dźwięki, w Magicznym Ogrodzie kolorowe kwiaty się śmieją, u Kapelusznika można pokręcić się w jednej z czterech obrotowych filiżanek, a przechodząc przez Aleję Czerwonych Serc – dotrze się do Sali Tronowej. Wnuczce najbardziej podobała się Karuzela Alicji, a mnie Labirynt Pełen Tajemnic. Spędziliśmy tam (byli z nami także mój mąż i wnuk) przeszło dwie godziny, a roześmiana buzia Martyny była dla mnie największym podziękowaniem.

Dziękuję ci, Cecylio.

Barbara Gorzelańczyk

Trenuj ciało i umysł

Anonsowany w poprzednim Biuletynie projekt był realizowany od 14 września do 20 grudnia 2021 roku. W ramach zadania przeprowadziliśmy następujące zajęcia:

- 2 trzygodzinne spacerzy z przewodnikiem po Łodzi dla około 70 osób
- 7 zajęć jogi dla 30 osób
- 12 godzin zajęć Czi Kung dla 30 osób
- 18 godzin zajęć gimnastycznych dla 30 osób
- 9 godzin zajęć „fitness prozdrowotny 50+” dla 30 osób
- 9 godzin zajęć z terapii tańcem dla 30 osób
- 18 godzin nauki brydża sportowego dla 30 uczestników; w ramach tego zadania zakupiliśmy również zestawy kart do brydża sportowego

Projekt był dofinansowany z budżetu UMŁ kwotą 5000 zł.

Moje miasto i okolice

Projekt był realizowany od 1 września do 31 grudnia 2021 roku. W ramach tego zadania odbyły się warsztaty fotograficzne dla dwóch grup. Uczestnicy warsztatów, oprócz wykładów, wzięli udział w czterech plenerach fotograficznych: w Łodzi, Sieradzu, Piotrkowie Trybunalskim i Rogowie. Zdjęcia wykonane podczas tych plenerów zaprezentowano na wystawie, otwartej 11 grudnia 2021 roku (więcej na stronie 8). Poza wystawą, efektem końcowym projektu był także kalendarz na rok 2022, a dokładniej na 2022+. Plus jest dlatego, że kalendarz obejmuje także cztery pierwsze miesiące roku 2023.

Projekt był dofinansowany z budżetu UMŁ kwotą 7600 zł.

Radio SoVo, oddział w Łodzi

Takimi słowami rozpoczynają się wszystkie audycje, przygotowane przez zespół redakcyjny ŁUTW. Jego działanie to efekt przystąpienia naszego stowarzyszenia do projektu „Radio SoVo – dostępne radio internetowe”. Ma on zasięg ogólnopolski, obejmując 15 grup senioralnych i 15 grup radiowców z niepełnosprawnością.

Nasza współpraca z Fundacją Pro-Cultura (koordynator projektu) rozpoczęła się latem ubiegłego roku, ale na stronie Radia SoVo pojawiliśmy się po raz pierwszy dopiero 5 października 2021 roku. Na razie łódzki zespół zrealizował siedem audycji, podejmując w nich różnorodne tematy, zwykle związane z Łodzią. Zajął się na przykład łódzką premierą sztuki *Debil*, zrelacjonował 32. Festiwal Mediów Człowiek w zagrożeniu, przeprowadził rozmowę z **Krzysztofem Cwynarem** – piosenkarzem, ale także opiekunem osób z niepełnosprawnościami, przypomniał historię łódzkiego tramwaju elektrycznego, który pojawił się na ulicach miasta już w 1898 roku.

Kolejne audycje są w przygotowaniu. Aby je znaleźć, wystarczy wejść na stronę radiosovo.pl. Na stronie głównej widoczne są tylko audycje najnowsze. Chcąc posłuchać tych starszych, trzeba kliknąć w biały napis „więcej” (na niebieskim tle), znajdujący się w prawym dolnym rogu strony Radia SoVo, wówczas uzyskuje się dostęp do wszystkich audycji archiwalnych.

Zachęcamy wszystkich do odwiedzania radia SoVo, nie tylko w poszukiwaniu łódzkich materiałów.

fot. Artur Kamiński
Muzeum Tradycji
Niepodległościowych

Pomnik Haliny Szwarec
podczas uroczystości
odsłonięcia

fot. Roma Szczocarz

Jakub Wiewiórski,
dyrektor festiwalu
„Człowiek w zagrożeniu”
zapowiada naszą nagrodę

fot. Roma Szczocarz

W czasie
wernisażu wystawy
„Lustrane powidoki”

Szanowne Koleżanki i Koledzy!

fot. Ewa Witt

Uczestnicy sobotniego spaceru w muszli koncertowej parku Julianowskiego, maj 2021

Jestem zmartwiona, bo z powodu ciągle trwającej pandemii trudno cokolwiek zaplanować. Dotyczy to zwłaszcza wycieczek kilkudniowych, bo w razie konieczności ich odwołania rezygnacja z zarezerwowanych noclegów i z zamówionego transportu jest bardzo kłopotliwa, a często wręcz niemożliwa i wtedy przepadają wpłacone zaliczki.

Jest mi ponadto przykro z powodu odwołania jednodniowej wycieczki do Żyrardowa i Radziejowic, która miała się odbyć w poprzednim semestrze. Znowu zaryzykujemy i – zgodnie z prognozami epidemiologów – zaplanowałam **wyjazd do Żyrardowa i Radziejowic** pod koniec kwietnia. Przypominam: musi się zebrać 50 osób chętnych do wzięcia udziału w tej wycieczce. Jej program i koszt był podany w poprzednim Biuletynie. Teraz program się nie zmieni, ale koszty będą na pewno wyższe o około 20 procent.

Po wakacjach, w drugiej połowie września, planuję **czterodniową wycieczkę do Wrocławia** (tu spędzimy dwa dni, Wrocław jest tego wart!), Jawora, Legnicy, Legnickiego Pola, Lubiąża i Trzebnicy. Była w planie naszych wyjazdów już w 2020 roku. Zapisało się wówczas 46 osób i to one mają teraz pierwszeństwo, muszą tylko potwierdzić chęć udziału w roku 2022. Dwa lata temu koszt tej wycieczki był szacowany na 570 zł; przypuszczam, że obecnie wzrośnie o około 250 zł. Szczegółową kalkulację zrobię później, by była jak najbardziej aktualna. I znowu przypominam: jednostkową cenę wycieczki wyliczam przy założeniu, że weźmie w niej udział 50 osób! Gdy chętnych będzie mniej, koszt będzie wyższy.

Jak zawsze spotykamy się na parkingu przed dworcem kolejowym Łódź Widzew.

Chętnych na anonsowane powyżej wycieczki autokarowe zapisuję już teraz. Ale zaznaczam: będą mogły w nich uczestniczyć wyłącznie te osoby, które okażą paszport covidowy lub zaświadczenie o zdrowieniu!

Na koniec parę słów na temat sobotnich spacerów. W ubiegłym semestrze odbywały się w każdą sobotę, lecz frekwencja była bardzo, bardzo skromna. Liczę na to, że teraz chętnych będzie więcej, bowiem w przeciwnym razie będzie trzeba je zawiesić. W tym semestrze będziemy spacerować po obrzeżach Łodzi. Na każde miejsce zbiórki można łatwo dojechać autobusem lub koleją aglomeracyjną.

Do zobaczenia!

starościna Anna Jaskułowska
tel. 506 43 62 97; annajaskulowska@poczta.onet.pl

Trasy sobotnich spacerów, opracowane przez pana Dariusza Chwalborskiego, który będzie także Państwa przewodnikiem:

05.03.2022 Zbiórka na skrzyżowaniu ul. Zachodniej i ul. Próchnika (dawne kino Włókniarz). Trasa spaceru: ul. Zachodnia, pomnik psa Kazimierza Dejmka, instalacja artystyczna State of Mind, ul. Więckowskiego, ul. Wólczańska, mural Cisz, krasnoludek Olo Jedlina, ul. Zielona, mural Słowianka, ul. Gdańska.

12.03.2022 Zbiórka na przystanku autobusowym linii 83 na skrzyżowaniu ulic Borowej i Siewnej. Trasa spaceru: ul. Borowa, ul. Siewna, cmentarz Mania, ul. Solec, ul. Biegunowa, rzeki Bałutka i Łódka, al. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera, park Zdrowie.

19.03.2022 Zbiórka na przystanku autobusowym linii 72 i 92 na skrzyżowaniu ulic Tomaszowskiej i Bławatnej. Trasa spaceru: ul. Tomaszowska, ul. Bławatna, rzeka Olechówka, Staw Tomaszowska, park Na Młynku, ul. Młynek, ul. Śląska.

26.03.2022 Zbiórka na skrzyżowaniu ulic: Krakowskiej i Konstantynowskiej. Trasa spaceru: park Zdrowie, ul. Konstantynowska, ul. Krakowska, rzeka Łódka i rzeka Bałutka, Wzgórze Trzech Wież, Dąb Niepodległości, szczelina przeciwlotnicza, pomnik Łódzkich Rewolucjonistów, obiekty sportowe, al. Unii Lubelskiej.

02.04.2022 Zbiórka na przystanku autobusowym linii 92 (skrzyżowanie ulic Kolumny i Kalinowskiego). Trasa spaceru: ul. Kolumny, ul. Nad Stawem, skwer Wiskitno, ul. Rafała Kalinowskiego, ul. Dzikich Pól, ul. 14 Straconych, ul. Zbójcka, dwór Horodyńskich, park Jana Gibusa.

09.04.2022 Zbiórka na skrzyżowaniu ulic Kurczaki i Szumnej. Trasa spaceru: ul. Kurczaki, cmentarz przy ul. Kurczaki, ul. Szumna, ul. Mulinowicza, ul. Arego Sternfelda, ul. św. Wojciecha, rzeka Olechówka, ul. Kolumny, Stawy Jana, dwór Benedykta Górskiego, rzeźnia chojeńska, ul. Potulna, ul. Rzgowska.

23.04.2022 Zbiórka na przystanku autobusowym linii 65 (ul. gen. Stanisława Maczka przy lotnisku Lublinek). Trasa spaceru: ul. Sołtyka, terminal lotniczy, Aeroklub Łódzki, ul. Sołtyka, Uroczysko Lublinek, stawy Bielice, Łąka Górna, Śródleśne Stawy, Las Młodej Łodzi, rzeka Ner, ul. Sanitariuszek.

07.05.2022 Zbiórka na przystanku autobusowym linii 91 w Wiączyńniu Dolnym (szkoła). Trasa spaceru: Las Wiączyński, dwór Kleczkowskiej, cmentarz wojenny z 1914 roku, wiata i ambona, stawik z wyspą, zbiornik małej retencji.

21.05.2022 Zbiórka na przystanku tramwajowym linii 11i 17 (skrzyżowanie ulic Pabianickiej i Rudzkiej). Trasa spaceru: ul. Rudzka, Rudzki Klub Sportowy, klasztor sióstr Bernardynek, park 1 Maja, Stawy Stefańskiego, dawny tor wyścigów konnych, kościół św. Józefa, cmentarz na Rudzie Pabianickiej, ul. Mierzejowa.

04.06.2022 Zbiórka na stacji kolejowej Justynów. Trasa spaceru: Justynów, ul. Łódzka, las Dell, JW 3139, las Gałków, cmentarz wojenny z 1914 roku, ul. Wojska Polskiego, ul. Partyzantów, ul. Towarowa, ul. Kolejowa, Gałków, Gałków PKP.

Przypominamy: wszystkie spacery zaczynają się o godz. 10.30.
W razie deszczu spacer zostanie odwołany.

Fotograf nie ma wieku

Rozmowa z Grzegorzem Nowakiem, który od roku akademickiego 2019/2020 prowadzi u nas warsztaty fotograficzne.

Maria Sondej : - Seniorzy są mniej chłonni na wiedzę niż młodzi. Czy to utrudnia pracę z nami?

Grzegorz Nowak (Greg Noo-Wak) : - To jest stereotyp. Fotograf nie ma wieku, a fotografia wieku nie potrzebuje! Jestem o tym przekonany i w kontaktach ze słuchaczami ŁUTW ciągle znajduję potwierdzenie tej tezy.

Czego pan próbuje nas nauczyć?

- Przede wszystkim tego, że zdjęcie najpierw „robimy w głowie”, a dopiero potem naciskamy migawkę. Takie postępowanie kiedyś było powszechne, Państwo to znacie z własnych doświadczeń, gdy 36-klatkowy film był naturalnym ograniczeniem. Dzisiaj zachęcam słuchaczy, by nie próbowali robić więcej niż 12 zdjęć.

Smartfony wręcz prowokują, by pstryknąć zdjęć tyle, ile się chce, licząc na to, że któreś będzie wspaniałe...

- Nie, nie i jeszcze raz nie! Można zrobić i 300 zdjęć, ale spośród tylu nawet ja nie umiałbym wybrać tego dobrego. Zdjęcie musi być przemyślane, wówczas ma szansę być dobre. Oczywiście jest dużo ludzi, którzy robią zdjęcia poklatkowe, czyli z jednej sytuacji powstaje ich kilka albo nawet kilkadziesiąt. Tak jest na przykład w fotografii sportowej, gdzie chodzi o rejestrację ruchu. Ale w fotografii artystycznej, a do takiej zmierzamy, ważne jest przemyślenie zdjęcia, w które później już się nie ingeruje. Dopuszczam jedynie pracę z kontrastem, czyli przyciemnienie lub rozjaśnienie, ale nic poza tym. Żadnego kadrowania w komputerze, zdjęcie pozostaje takie, jakie powstało w trakcie fotografowania.

Czyli zdjęcia, eksponowane na waszej wystawie „Lustrzane odbicia” * pokazują to, co ich autorzy po prostu zarejestrowali aparatem lub telefonem?

- Tu nic nie było „po prostu”. Uczestnicy warsztatów mieli za zadanie sfotografować architekturę miasta nie wprost, ale poprzez jej odbicie: w wodzie, w masce samochodu, w szybie auta czy w witrynie sklepu. Mieli pokazać czarodziejski świat wokół nas, którego na co dzień nie widzimy, ale przecież on cały czas nas otacza. Żeby ten świat uchwycić, trzeba było najpierw go zobaczyć, potem wybrać taki moment na zrobienie zdjęcia, aby to nieoczywiste odbicie jak najciekawiej przedstawić. Czasem wymagało to długiego wyczekiwania, innym razem fotografia powstała spontanicznie, w ciągu paru sekund, bo ktoś natychmiast zareagował na odpowiednią sytuację.

Jak wynika z naszej rozmowy, interesuje pana fotografia, która aspiruje do miana dzieła sztuki. Czy taką umiejętność można przekazać?

- Chcę, by uczestnicy warsztatów stali się w pełni świadomymi fotografami, którzy potrafią najpierw patrzeć, a dopiero potem fotografować. Bo na przykład drzewo widzimy codziennie, ale nie każdy dostrzeże, jakie jest piękne ze względu na fakturę, kształt czy światło, które się w tym jednym, jedynym momencie pojawia. Umiejętność dostrzeżenia tego jest fotograficznym patrzeniem na świat i tego staram się słuchaczy nauczyć na naszych zajęciach.

*o wystawie piszemy na str. 8.

LEKTORATY JĘZYKÓW OBCYCH

Plan zajęć z języków obcych
Rok akademicki 2021/2022

Lp	Język	Lektor/starosta grupy	Miejsce spotkań	Dzień tygodnia	Godziny
1.	Angielski	mgr Ewa Grabowska Andrzej Gryglas Maria Chojnacka Krystyna Marcinkowska	LLOYD WOODLEY English Language Centre Centrum Języka Angielskiego Narutowicza 86	poniedziałek sala 9	10.00 – 11.00 11.15 – 12.15 12.30 – 13.30
2.	Angielski	mgr Lloyd Woodley Janina Kowalska		wtorek sala 1	10.00 - 11.00
3.	Angielski	mgr Iwona Igielska Monika Kubik		wtorek sala 9	12.00 – 13.00
4.	Angielski	mgr Iwona Igielska Wiesława Kozłowska Barbara Małolepsza		środa sala 9	10.30 – 11.30 11.40 – 12.40
5.	Niemiecki	mgr Sebastian Woźniewski Hanna Kielek Bogusława Kuleszczyk		środa sala 9	12.50 – 13.50 14.00 – 15.00
6.	Francuski	mgr Katarzyna Agaciak-Kubiak Małgorzata Rutkowska Bożena Kaczmarowicz		czwartek sala 9	09.30 – 10.30 10.35 – 11.35
7.	Rosyjski	mgr Grażyna Redlich Anna Gaponow		czwartek sala 9	11.45 – 12.45

Dni i godziny mogą ulec zmianie. O każdej zmianie będzie powiadomiony starosta grupy

Rok akademicki 2021/2022
Semestr letni

Aula A1 Wydziału Filologicznego UŁ
ul. Pomorska 171/173

PONIEDZIAŁKI godz. 12.30

Data	Temat	Wykładowca
28.02.	Iran – kraj szalonych ajatollahów	dr Robert Czulda
07.03.	Moja Piaf	prof. dr hab. Mieczysław Gajos
14.03.	Zaha Hadid – gwiazda wśród architektów	mgr Agnieszka Wojciechowska-Sej
21.03.	Czy jesteśmy cyborgami? O człowieku w czasach kryzysu	dr Marcin Bogusławski
28.03.	Kształtowanie granic Polski po I wojnie światowej	dr hab. Marek Barwiński
04.04.	Uroda japońskich ogrodów	mgr Dariusz Szpakowski
25.04.	Piosenki Wojciecha Młynarskiego i Jerzego Wasowskiego	prof. dr hab. Jerzy Wiśniewski
09.05.	Aleksander Kamiński – kamyk na szafcu	mgr Krzysztof Jakubiec harcistrz ZHP
16.05.	Problemy zdrowotne seniorów okiem kardiologa	dr hab. n. med. Agata Bielecka-Dąbrowa
23.05.	Ach, ta łaska nebeská, czyli czesko-słowackie nostalgje	dr Maria M. Nowakowska
31.05.	Dzieci – dobro prywatne czy publiczne?	prof. dr hab. Wielisława Warzywoda-Kruszyńska

ŚRODY godz. 13.30

Data	Temat	Wykładowca
02.03.	Skarby regionu łódzkiego	mgr Ryszard Bonisławski
09.03.	Nurt wiejski w najnowszej prozie polskiej	prof. dr hab. Krystyna Pietrych
16.03.	Najpierw były ziółka, a potem pigułka. Ziołolecznictwo w służbie medycyny	dr Marcin Samosiej
23.03.	W okowach mrozu – lodowce w Polsce i na świecie	prof. dr hab. Piotr Czubla
30.03.	Sztuka popularna i sztuka wysoka	dr hab. Piotr Ciesielski
06.04.	Spotkanie wielkanocne	występ chóru ŁUTW
20.04.	Przeszłość w języku zamknięta	dr hab. Danuta Kowalska
27.04.	Stanisław Moniuszko – operowy nacjonalista czy kosmopolita?	prof. dr hab. Ziemowit Wojtczak
04.04.	Odnawialne źródła energii	dr hab. Ewa Świerczewska-Gładysz
11.05.	Siła prawa czy prawo siły? Kilka uwag na temat konfliktu Rosji z Ukrainą	dr Tomasz Lachowski
18.05.	Jesteśmy na wczasach... Architektura ośrodków wypoczynkowych w PRL	dr Błażej Ciarkowski
25.05.	Czy można polubić reklamę?	prof. dr hab. Zenon Weigt
01.06.	Zakończenie roku	

Wykłady ustaliły i do druku podały Irena Kujawska i Danuta Zawilska

e-mail: i.kujawska@onet.eu; dzawilska@toya.net.pl

Tematy wykładów i nazwiska wykładowców mogą ulec zmianie

SEKCJE

Lp	Sekcja	Miejsce spotkań	Dzień tygodnia	Godzina	Dzień w miesiącu		
					II 2022	III 2022	IV 2022 V 2022
1	KULTURY JAPONSKIEJ	Wydział Matematyki UŁ ul. Banacha 22, sala 103D	poniedziałek	14.30	28	14, 28	11, 9, 23
2	LITERACKA	Wydz. Matematyki UŁ ul. Banacha 22, sala 103D	poniedziałek	14.15		7, 21	4, 25, 16, 30
3	HISTORYCZNA	Instytut Historii UŁ ul. Kamńskiego 27, sala 103	wtorek	10.00		1, 15, 29	12, 26, 10, 24
4	KINEMATOGRAFIA POLSKA	Biblioteka Wojewódzka im. J. Piłsudskiego ul. Gdańska 100/102	wtorek	12.00	22	1, 15, 22, 29	12
5	SEKCJA EKOLOGICZNA	Wydz. Biologii i Ochrony Środowiska ul. Banacha 12/16, aula A	wtorek	13.00		1, 15	5, 19, 31
6	KULTUROZNAWCZA	Biblioteka Wojewódzka im. J. Piłsudskiego ul. Gdańska 100/102	środa	12.00			
7	WIEDZY O TEATRZE	Wydział Filologiczny UŁ ul. Pomorska 171/173, aula A2	środa	15.00		16	20, 18
8	PSYCHOLOGICZNA	Instytut Psychologii UŁ ul. Smugowa 10/12, s.2	czwartek	10.30		10, 24	28, 5, 19
9	JĘZYKOZNAWSTWA	Wydział Filologiczny UŁ ul. Pomorska 171/173, sala 1.03	czwartek	10.30		17, 31	7, 21, 12, 26
10	NAUK SPOŁECZNYCH	Działalność sekcji zawieszona do końca roku akademickiego					
11	HISTORII SZTUK I MUZEALNICTWO	Biblioteka Wojewódzka im. J. Piłsudskiego ul. Gdańska 100/102	czwartek	12.30	24	17, 24	21, 5, 19
12	KINEMATOGRAFIA ŚWIATOWA	Biblioteka Wojewódzka im. J. Piłsudskiego ul. Gdańska 100/102	piątek	10.00	25	11	29, 13
13	BIOLOGICZNO-MEDYCZNA	Wydz. Biologii i Ochrony Środowiska ul. Pomorska 141/143; budynek D, aula W13	piątek	13.00		11, 25	8, 13, 27
14	NOWE TECHNOLOGIE	Wydz. Matematyki UŁ ul. Banacha/Matejki, sala 103D	sobota	10.00	26	5, 12, 19, 26	2, 9

SEKCJE

Lp	Sekcja	Prowadzący i starosta	Miejsce spotkań	Dzień tygodnia	Godzina	Dzień w miesiącu			
						II 2022	III 2022	IV 2022	V 2022
15	JEZYKA I KALIGRAFII JAPONSKIEJ	mgr Masakatsu Yoshida	Katedra Badań Wschodu UL ul. Skłodowa 41/43 pokój 107	czwartek	14.45	Data pierwszego spotkania będzie podana w późniejszym terminie			
16	PLASTYCZNA impasto	mgr Jarosław Żero Grażyna Łęgocka Janina Gogolewska	ŁDK ul. Traugutta 18 IV p. sala 413	poniedziałek	11.00-14.00	7, 21	7, 21	4, 25	16, 30
17	PLASTYCZNA akryl	mgr Krystyna Raczkiewicz Jolanta Piech Jolanta Strzyżko		poniedziałek	10.00-13.00 13.00-16.00	14, 28	14, 28	11	9, 23
18	CHÓR (sceniczna)	mgr Aleksandra Rytko-Sutowicz Janina Kiuwalska	Pałac A. Biedermanna ul. Franciszkańska 1/3	poniedziałek	9.30	każdy pierwsze spotkanie 28.02			
19	WARSZTATY FOTOGRAFICZNE	mgr Grzegorz Nowak Bogdan Lasota Krystyna Szwałst	ul. M. Skłodowskiej-Curie 11	środa	10.00-11.30 12.00-13.30		2, 9	20, 27	4, 18
20	WARSZTATY KOMPUTEROWE	mgr Barbara Gorzelańczyk mgr Jadwiga Kropidłowska	Wydz. Chemii UL ul. Tamka 12	wtorek czwartek	10.00-12.00 10.00-12.00	wg zapisów			
21	WARSZTATY LITERACKIE	prof. dr hab. Beata Śniećkowska Mariama Kaczeviak	Wydział Filologiczny UL ul. Pomorska 171/173 sala 1.03	czwartek	15.15-17.15		10, 24	7, 21	12, 19, 26
22	TURYSTYCZNA	mgr Ryszard Bonisławski Anna Jaskulowska	Miejsce wg planu	sobota	10.30	informacje szczegółowe str.			
23	BRYDŻ	Tomasz Modrzejewski Józef Gorzelańczyk	Dom Literatury ul. Roosevelta 17	środa	10.30-12.30		2, 9, 16, 23, 30	6, 20, 27	4, 11, 18, 25

TEMATY ZAJĘĆ W SEKCJACH

SEKCJA KULTURY JAPONSKIEJ

poniedziałek 14.30

wykładowca *mgr Masakatsu Yoshida, starosta*

Duchy w japońskiej tradycji

Data	Temat
28.02.2022	Lis i jego znaczenie w wierzeniach japońskich
14.03.2022	Oni - symbol strasznych duchów natury
28.03.2022	Zashiki warashi - duch ogniska domowego
11.04.2022	Duchy w tradycyjnym teatrze No i Kabuki
09.05.2022	Ludzie zmieniający się w złośliwe duchy
23.05.2022	Duchy w filmach grozy i animacji japońskiej
06.06.2022	Pożegnanie Wolontariuszek z Japonii

W zajęciach przewidziany jest udział wolontariuszy z Japonii

SEKCJA LITERACKA

poniedziałek 14.15

starosta *Maria Malec*

Data	Temat	Wykładowca
07.03.2022	<i>Nieustanne uroczyste zdziwienie</i> . Stulecie urodzin Mirona Białoszewskiego.	prof. dr hab. Jerzy Wiśniewski
21.03.2022	<i>Mapa zmiennej pogody</i> . O dorobku pisarskim Jarosława Iwaszkiewicza w skrócie.	prof. dr hab. Jerzy Wiśniewski
04.04.2022		
25.04.2022		
16.05.2022		
30.05.2022		

SEKCJA HISTORYCZNA

wtorek 10.00

starosta *Urszula Portalewska*

Data	Temat	Wykładowca
01.03.2022	Czy Polacy pozbawieni własnego państwa stracili wiek XIX?	prof. dr hab. Jarosław Kita
15.03.2022	Kurs na niepodległość. Kobiety w walce o Polskę, czyli płeć i paramilitaryzm	dr Ewelina Kostrzevska
29.03.2022	Geneza opery w XIX w.	prof. dr hab. Grzegorz Markiewicz
12.04.2022	Wiek XIX i jego Grand opera	prof. dr hab. Grzegorz Markiewicz
26.04.2022	Wiek XIX i weryzm w operze	prof. dr hab. Grzegorz Markiewicz
10.05.2022	Pierwsza fala feminizmu na ziemiach polskich	prof. dr hab. Marta Sikorska
24.05.2022	Wielki Książę Konstanty Romanow i jego związki z Polakami	prof. dr hab. Jarosław Kita
07.06.2022	W świecie informacji, sensacji i ogłoszeń. Gazety w dawnej Łodzi	dr Kamil Śmiechowski

TEMATY ZAJĘĆ W SEKCJACH

SEKCJA KINEMATOGRAFIA POLSKA

wtorek 12.00

wykładowca **mgr Michał Wieczorek**, starosta **Maryla Świerkocka**
50 twarzy Aleksandra Żabczyńskiego

Data	Temat
22.02.2022	Trzy serca, 1939
01.03.2022	Pani minister tańczy, 1937
15.03.2022	Ada, to nie wypada, 1936
22.03.2022	Tajemnica panny Brinx, 1936
29.03.2022	Zapomniana melodia, 1938
12.04.2022	Jadzia, 1936

SEKCJA EKOLOGICZNA

wtorek 13.00

Plan zajęć przekazała **prof. dr hab. Aneta Sitek**,
 starosta **Jacek Bukowski**

Data	Temat	Wykładowca
01.03.2022	Imigranci w kuchni, spiżarni i ogrodzie: jak wiele obcych gatunków owadów żyje obok nas i co z tego wynika?	dr Radomir Jaskuła
15.03.2022	Hiperkonsumpcja czy konsumpcja zrównoważona - dylematy współczesności	dr Agnieszka Wolańska-Kamińska dr Natalia Ratajczyk
05.04.2022	O ekologii, czyli krótki wykład z dygresjami	prof. dr hab. Mirosław Przybylski
19.05.2022	Przegląd systematyczny gatunków muraw napiaskowych i muraw kserotermicznych*	mgr Mateusz Wala
31.05.2022	Tajemnice krypt w Bazylice NMP w Chełmie w świetle badań antropologicznych	dr Beata Borowska
14.06.2022	Zieleń łódzkich parków ostoją różnorodności grzybów i porostów*	dr Dominika Ślusarczyk dr inż. Mariusz Hachułka
23.06.2022	Zielona infrastruktura miast i ogrodów (m.in. łąki kwietne, zielona ściana, przegląd systematyczny pnączy z kolekcji Ogrodu)*	mgr Mateusz Wala

* Zajęcia terenowe - zbiórka **o godz. 12.55** w holu głównego budynku Wydziału, ul. Banacha 12/16)

SEKCJA KULTUROZNAWCZA

środa 12.00

starosta **Barbara Krajewska**

Data	Temat	Wykładowca

TEMATY ZAJĘĆ W SEKCJACH

SEKCJA WIEDZY O TEATRZE

środa 15.00

Wykładowca **dr Sebastian Zacharow**, starosta **Sylvia Tarowska**

Data	Temat
16.03.2022	Serge Gainsbourg i Johnny Hallyday – diabeł i anioł na francuskich estradach
20.04.2022	Skandalistki filmu francuskiego
18.05.2022	Alain Delon, Jean-Paul Belmondo i francuska Nowa Fala

SEKCJA PSYCHOLOGICZNA

czwartek 10.30

wykładowca **mgr Magdalena Kobylarczyk-Kaczmarek**, starosta **Elżbieta Dwornik**

Data	Temat
10.03.2022	Zdrowie psychiczne w czasie pandemii Covid-19
24.03.2022	Funkcjonowanie rodziny w czasie pandemii Covid-19
28.04.2022	Zachowania ludzi w dobie pandemii Covid-19
05.05.2022	Funkcjonowanie osób ze spektrum autyzmu
19.05.2022	Dobre i złe strony samotności

SEKCJA JĘZYKOZNAWSTWA

czwartek 10.30

wykładowca **dr Izabela Różycka**, starosta **Barbara Uptas**

Data	Temat
17.03.2022	Przedpiśmienne sposoby utrwalania wiadomości i treści symbolicznych
31.03.2022	Powstanie pierwszych systemów pisma – pismo obrazkowe, jego rodzaje i ewolucja. Pisma nieodczytane
07.04.2022	Od znaków pojęć do znaków głosek – powstanie pisma alfabetycznego i jego rodzaje
21.04.2022	Pismo i techniki pisarskie w średniowieczu
12.05.2022	Wynalazek druku, jego wpływ na rozwój piśmiennictwa i znaczenie w dziejach ludzkości
26.05.2022	Jak rodzaj pisma wpływa na myślenie i kulturę

SEKCJA HISTORII SZTUKI I MUZEALNICTWO

czwartek 12.30

Plan zajęć przekazała **prof. dr hab. Aneta Pawłowska**, starosta **Roma Szczocarz**

Data	Temat	Wykładowca
24.02.2022	Paryż-Kraków-Wilno w twórczości Antoniego Wiwulskiego"	prof. dr hab. Krzysztof Stefański
17.03.2022	Bogactwo artystycznej wielonurtowości. <i>Geografia sztuki polskiej ok. 1600.</i>	prof. dr hab. Piotr Gryglewski
24.03.2022	Lwów - Zakliczyn: miasta metafizyczne w malarstwie polskim dwudziestolecia <i>międzywojennego</i> "	prof. dr hab. Eleonora Jedlińska
21.04.2022	W orbicie Wiednia. Malarstwo lwowskie XIX w.	dr Agnieszka Świętosławska
05.05.2022	Najciekawsze przykłady sztuki prawosławnego kręgu kulturowego w Łodzi	mgr Paulina Długosz
19.05.2022	W centrum Rzeczypospolitej. Architektura i rzeźba Warszawy w XVIII wieku	dr Alina Barczyk

TEMATY ZAJĘĆ W SEKCJACH

SEKCJA KINEMATOGRAFIA ŚWIATOWA

piątek 10.00

wykładowca *mgr Eliza Gaust*, starosta *Maryla Świerkocka*

Kino w dialogu - kino blisko życia

Data	Temat
25.02.2022	Asghar Farhdi – irański reżyser o hiszpańskiej rodzinie
11.03.2022	Paul – Greengrass – Kino drogi, kino zmian
29.04.2022	Eduardo Ponti – Przyjaźń między pokoleniami
13.05.2022	Ritesh Batra – Historia miłosna ukryta w jedzeniu
03.06.2022	Bryan Singer – Historia zespołu wszechczasów

SEKCJA BIOLOGICZNO-MEDYCZNA

piątek 13.00

wykładowca *dr n.med. Zofia Czechowicz*, starosta *Irena Kasprzak*

Data	Temat
11.03.2022	Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, zjadanie stresu)
25.03.2022	Zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa
08.04.2022	RZS – reumatoidalne zapalenie stawów
13.05.2022	Osteoporoza
27.05.2022	Choroby tarczycy

SEKCJA NOWE TECHNOLOGIE

sobota 10.00

wykładowca *mgr Dawid Grzelak*, starosta *Józef Gorzelańczyk*

Data	Temat
26.02.2022	SSD, HDD i5, i7, i3, Ryzen, GTX, R5, Ram. O co chodzi w mocy i cenie komputera oraz jaki sprzęt kupić/posiadać do codziennej pracy
05.03.2022	Co wiedzą o nas otaczające nas sprzęty agd/rtv/telefony/laptopy, telewizory? Czy to koniec prywatności?
12.03.2022	Modernizacja własnego laptopa/komputera krok po kroku
19.03.2022	Jak bezpiecznie korzystać z telefonu, komputera? Aplikacje mObywatel, Polak za granicą oraz IKP
26.03.2022	Prywatność na przykładzie systemu Windows i sprzętów Apple
02.04.2022	System operacyjny Windows 10 i zmiana na Windows 11
09.04.2022	Darmowe ściąganie z internetu muzyki/filmów kontra płatne platformy do muzyki np. tidal, spotify, netflix

ZAJĘCIA SPORTOWE

We wszystkich budynkach UŁ obowiązuje noszenie maseczek

Rodzaj zajęć	Prowadzący	Termin zajęć	Godz. zajęć
Sala Uniwersytetu Łódzkiego, ul. Tamka 12 (<i>Wydział Chemii</i>)			
Tenis stołowy	mgr Jarosław Adamczyk	środa piątek	
Sala Uniwersytetu Łódzkiego, ul. Styrska 20 (<i>Centrum Sportu UŁ</i>)			
Gimnastyka (sala muzyczno-ruchowa)	mgr Teresa Węglarska	wtorek	13.00 – 13.45 14.00 – 14.45 15.00 – 15.45
Gimnastyka (sala muzyczno-ruchowa)	mgr Bogdan Kobierecki	środa	10.45 - 11.30 11.45 – 12.30
Gimnastyka relaksacyjna (sala muzyczno-ruchowa)	mgr Dorota Karło	środa	12.45 – 13.30 13.45 – 14.30
Sala Uniwersytetu Łódzkiego, XIV DS, ul. Matejki 21			
Fitness prozdrowotny 50+	mgr Urszula Doboszyńska	środa	09.20 – 10.05 10.10 – 10.55 11.00 – 11.45
Czi Kung Czi Kung Ćwicz. relaksacyjne joga jin	dr Mateusz Wiszniewski	środa	12.00 – 13.00 13.00 – 14.00 14.00 – 15.00
Terapia tańcem	mgr Ewa Izydorczyk	czwartek	13.45 - 14.30 14.45 – 15.30
Gimnastyka	mgr Dorota Karło	piątek	11.00 – 11.45 12.00 – 12.45 13.00 – 13.45
Gimnastyka (sala muzyczno-ruchowa)	mgr Krzysztof Mielczarek	piątek	14.15 – 15.00 15.15 – 16.00

Akademia Seniora SoVo

Zapowiadana w poprzednim biuletynie Akademia SoVo kontynuuje szkolenia online, w których mogą uczestniczyć także nasi słuchacze. Akademia jest częścią projektu „SoVo – dostępne radio internetowe” finansowanego ze środków Unii Europejskiej. Obejmuje cykl bezpłatnych zajęć skierowanych do osób 55+, które chcą podnieść swoje kompetencje cyfrowe.

Zajęcia odbywają się w formule online w wybrane dni tygodnia i obejmują szkolenie oraz konsultacje. Żeby wziąć w nich udział, trzeba wypełnić formularz rejestracyjny. I tu istotna uwaga: podawane tam dane (między innymi pesel) służą celom sprawozdawczym, zgodnie z wymogami projektów finansowanych ze środków unijnych i nie są przetwarzane w innym celu niż realizacja projektu.

Podczas rejestracji należy wybrać temat (jedno lub więcej zajęć) wraz z dogodną datą uczestnictwa. Dzień przed terminem szkolenia osoba zgłoszona otrzyma e-mailem link, który będzie uprawniał do uczestnictwa w zajęciach.

Zajęcia prowadzone są przez doświadczonego trenera, który na bieżąco odpowiada na wszystkie pytania zgłaszane przez każdego z uczestników.

W momencie oddawania Biuletynu do druku nie dysponowaliśmy jeszcze terminarzem wykładów. Daty można sprawdzić na bieżąco, wchodząc na stronę radio SoVo.pl, tam także można dokonać rejestracji (<https://radiosovo.pl/akademia-seniora/>).

Tematy zajęć

Filmy online: gdzie oglądać, jak obsługiwać popularne serwisy z filmami (m.in. Netflix, HBOgo, ale także TVP vod, Player), jak znaleźć ulubiony film.

E-bezpieczeństwo: bezpieczeństwo zakupów online czy poczty internetowej; dane osobowe, wirusy, programy zabezpieczające; odróżnianie fałszywych wiadomości od prawdziwych; co jest reklamą, a co nie, jak znaleźć wiarygodne źródła informacji.

Smartfon – aplikacje: co to jest aplikacja, jak ją ściągać, jak kasować, które aplikacje są przydatne.

Smartfon - pakiet Google: jak korzystać z map Google, skrzynka pocztowa na telefonie (jak się zalogować, jak odczytywać i wysłać wiadomość, jak załączyć plik, np. zdjęcie).

Smartfon – komunikatory: programy do komunikacji (WhatsApp, Facebook, Messenger). Jak je zainstalować, jak obsługiwać, jak wysyłać zdjęcia/filmy/dokumenty, jak zrobić video-konferencje, jak nagrać wiadomość.

Smartfon – zdjęcia: jak zrobić dobre zdjęcia, jak je przechowywać, jak kasować, jak obsługiwać dysk w chmurze, jak przegrywać z telefonu na komputer, jak zamówić wydruk zdjęć bez wychodzenia z domu.

E-płatności: przelewy online, systemy płatności typu DotPay, PayU, BlueMedia, eCard, BLIK, PayPal, płatność kartą, za pobraniem, Google Pay i płatności ratalne.

E-bankowość: bezpieczeństwo kart bankowych, bezpieczna bankowość elektroniczna.

Urząd online: jak obsługiwać system eObywatel, uPuap itp., jak wysyłać dokumenty bez wychodzenia z domu lub wysłać PIT.

Ebooki i audiobooki: skąd i jak ściągać książki i audiobooki online, jak czytać i odsłuchiwać, darmowe zasoby, co to jest czytnik, jak go obsługiwać.

Wiesława Kliś (1933-2020)

Znałyśmy się od dzieciństwa, chodziłyśmy razem do szkoły podstawowej i do liceum. Wiesia od 1946 roku była aktywną druhną, uprawiała także sport: pływała i grała w siatkówkę. Po maturze studiowała na Politechnice Łódzkiej, którą ukończyła z tytułem inżyniera włókiennictwa.

Gdy przeszła na emeryturę, w 1996 roku została słuchaczką ŁUTW. Miała szerokie zainteresowania i chodziła na zajęcia rozmaitych sekcji, chętnie brała także udział w spacerach sekcji turystycznej. Często bywała na koncertach w filharmonii i na spektaklach teatralnych.

Była osobą niezwykle interesującą, nie można było Jej nie zauważyć. Swoje pasje potrafiła łączyć z obowiązkami i radościami życia rodzinnego. Bardzo zaangażowana w życie swojej parafii, przez kilka lat pełniła funkcję przewodniczącej Akcji Katolickiej. Jej wiara w Boga przekładała się na miłość do ludzi, wobec których była zawsze pomocna, otwarta, tolerancyjna. Na zawsze zostanie w naszej pamięci jako osoba szlachetna, ciepła, pogodna i życzliwa.

Przyjaciółki

Andrzej Olbrychtowicz (1929 – 2021)

Z opóźnieniem dotarła do nas informacja o śmierci naszego Kolegi, który zmarł 18 kwietnia ubiegłego roku.

Słuchaczem ŁUTW był od 1991 roku, w latach 2001-2008 pełnił funkcję starosty sekcji historycznej. Zrezygnował, gdy uznał, że wiek nie pozwala Mu już należycie wypełniać obowiązków, a pod tym względem był bardzo skrupulatny. Nadal jednak uczestniczył w wybranych zajęciach, właściwie aż do lockdownu bywał na wykładach i niemal zawsze przychodził na spotkania „swojej” sekcji.

Choć nie udzielał się towarzysko, był bardzo lubiany. Miły, delikatny w sposobie bycia, spokojny i bardzo sympatyczny.

Został pochowany na cmentarzu Kościoła Zielonoświątkowego na Dołach (ul. Smutna 12).

Bronisława Kosmyk (1944-2021)

Napisała o sobie:

Łodzianka z urodzenia i wyboru. Zodiakalna Waga, przed podjęciem każdej decyzji rozważa wszystkie za i przeciw. Interesuje się literaturą faktu, muzyką poważną oraz poezją, szczególnie śpiewaną. Przed laty zajmowała się amatorsko plastyką oraz zawodowo tkactwem artystycznym. Obecnie, będąc na emeryturze, stojąc przed kopcem życiowych doświadczeń, zastanawia się, co z tym uczynić dalej. Z natury wrażliwa, stara się przelewać swe doznania na papier z ciekawością, w jaki sposób zostaną przyjęte. Pisanie zaczęła od wierszy dla dzieci. Znała dobrze młodych czytelników, udawało jej się zatem zaspokajać ich oczekiwania. Obecnie stara się trafić w gusty swoich rówieśników. Jeśli się udaje, cieszy ją to niezmiernie i sprawia ogromną satysfakcję.

Już będąc na emeryturze, dołączyła w 2009 roku do grupy „Latających babć”, które przygotowywały dla dzieci spektakle oparte na tekstach własnego autorstwa i wystawiały je w szkołach, przedszkolach i domach dziecka. Tak Bronisława Kosmyk zaczęła pisać wesołe, zabawne, wierszowane bajeczki, które miały odwrócić uwagę dzieci od spraw przykrych, czasem nawet tragicznych.

Przez wiele lat była słuchaczką naszego ŁUTW, uczestnicząc w rozmaitych zajęciach, ale najbliższe Jej były spotkania sekcji literackiej i sekcji językoznawstwa oraz warsztaty literackie; należała do działającej od ponad 20 lat grupy literackiej „Akant”. Pisała pięknie i wszystkie swoje utwory recytowała z pamięci.

Była osobą ciepłą, serdeczną i bardzo wrażliwą. Kochała sztukę i naturę. Często słuchała koncertów w Filharmonii Łódzkiej i odpoczywała w ulubionym ogrodzie botanicznym. Nigdy nie zapominała o potrzebujących. Wszystkim chętnie pomagała i służyła dobrą radą. Opiekowała się także bezdomnymi kotami, przysparzała porzuconego psa, który stał się jej najserdeczniejszym przyjacielem. To jemu poświęciła piękny tekst, zamieszczony w Głosach Łodzi – wydany w 2019 roku tomiku uczestników warsztatów literackich ŁUTW. Nalegała, by zdjęcie Bonara koniecznie znalazło się obok poświęconego mu utworu. I tak się stało.

Zmarła 5 listopada 2021 roku i została pochowana na Cmentarzu Komunalnym na Zarzewie.

Halina Urbańska (1950-2021)

W dniu 29 grudnia 2021 roku po krótkiej chorobie zmarła nasza koleżanka, długoletnia słuchaczka ŁUTW (od 2007 roku) i uczestniczka zajęć w sekcji plastycznej.

Cztery miesiące temu była jeszcze razem z nami na plenerze malarskim w Zamościu; nikt z nas nie przypuszczał, że był to ostatni plener, w którym uczestniczyła.

Malowanie było dla Niej odskocznią od dnia codziennego, sprawiało Jej wiele radości. Starła się nigdy nie opuścić zajęć malarskich, uczestniczyła w każdym plenerze. Była osobą bardzo sympatyczną, ciepłą, życzliwą i absolutnie niekonfliktową, zawsze chętną do pomocy. Nic dziwnego, że była bardzo lubiana, a Jej przedwczesna, i – mimo choroby – niespodziewana śmierć jest dla nas szokiem.

W dniu 5 stycznia 2022 roku liczna grupa malarek, wraz z wieloletnią opiekunką grupy, panią Martą Siedlecką-Sidor, towarzyszyła w Jej ostatniej drodze na Cmentarzu Katolickim przy ul. Zakładowej.

Choć Halinki już nie ma z nami, na długo pozostanie w naszej pamięci.

Jolanta Piech

Genowefa Gwarek (1928 – 2022)

Nasza Mama odeszła od nas 4 stycznia 2022 roku, nad ranem. Przeżyła 93 lata. Jej długie życie było ciekawe, ale bardzo trudne.

W czasie II wojny światowej jedenastoletnia Gienia wraz z rodzeństwem i rodzicami została wywieziona do Niemiec na przymusowe roboty i pracowała tam jako pomoc domowa oraz opiekunka do dzieci. Po wojnie wszyscy wrócili do rodzinnej wsi. Mama, oprócz zajęć na roli, podjęła naukę w liceum ogólnokształcącym w odległym o 20 km Wieluniu. Po maturze zaczęła pracować jako nauczycielka w wiejskiej szkole i w tym czasie poznała przyszłego męża. W roku 1951 pobrali się i przyjechali do Łodzi, gdzie Mama mogła spełnić swoje marzenie: zdobyć wykształcenie. Dzieci były przedszkolakami, kiedy kończyła Studium Nauczycielskie. Powierzono Jej wówczas stanowisko zastępcy, a później kierownika szkoły podstawowej. Postanowiła kontynuować naukę na WSP w Krakowie. Studiowała zaocznie, pracując i wychowując dwoje dzieci. Kolejnym awansem była praca w Inspektoracie Oświaty na Polesiu, gdzie zajmowała się oświatą dla dorosłych, później została wizytatorem szkolnym. Przez kilka kolejnych lat uczestniczyła w seminariach doktoranckich, prowadzonych przez prof. Aleksandra Kamińskiego, ponadto publikowała artykuły w czasopiśmie nauczycielskich, dzieląc się wiedzą, doświadczeniem i spostrzeżeniami z pracy pedagogicznej.

W latach 90. ubiegłego wieku, będąc już na emeryturze, pracowała jako wychowawca w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym, zaangażowała się także w działalność Stowarzyszenia Poszkodowanych przez III Rzeszę i na rzecz Domu Wielopokoleniowego przy ul. Bednarskiej.

Za pracę zawodową i społeczną Mama otrzymała liczne nagrody, wyróżnienia i odznaczenia, m.in. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski i Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Od 2001 roku była słuchaczką ŁUTW (córka poszła w Jej ślady 12 lat temu), prowadząc przez pewien czas kronikę, doskonaląc język niemiecki na lektoracie i uczestnicząc w warsztatach literackich.

Znajomi i przyjaciele Mamy, składając nam wyrazy współczucia, podkreślali Jej pogodę ducha, życzliwość i uczynność. To prawda, Mama w każdym człowieku potrafiła dostrzec Dobro.

Została pochowana w katolickiej części Starego Cmentarza przy ul. Ogrodowej.

Nina i Andrzej

Elżbieta Wolna

Bogusława Burda

Emilia Stryjska

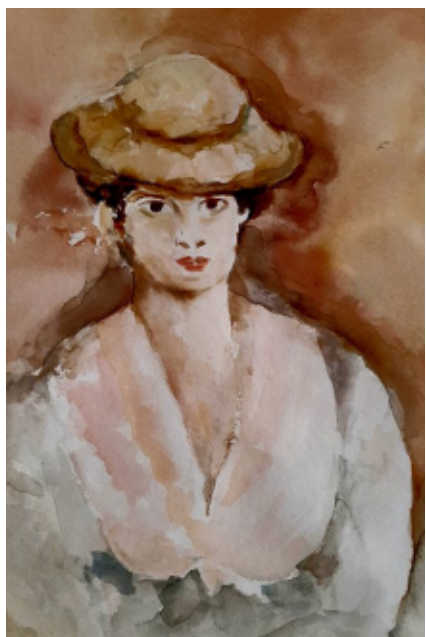

Iwona Igielska

Mariola Gosławska

Jolanta Piech

Danuta Natkaniec

Henryk Gralak

Barbara Stępień

Krystyna Szwał

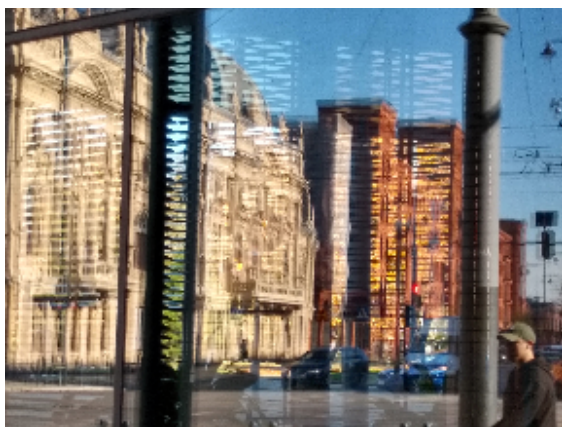
Renata Mrowińska

Marek Marciniak

Teresa Giza

ŁUTW odznaczony jest Odznaką „Za Zasługi dla Miasta Łodzi”

Nie ma na starość lepszego leku
niż Uniwersytet Trzeciego Wieku

Helena Fryś

老後の良薬は無し

第三世代大学に勝る

There is no better medicine for old age
than the University of the Third Age

On ne peut pas à la vieillesse mieux remédier
que l'Université du Troisième Age fréquenter.

Es gibt keine bessere Arznei im späten Alter
als die Universität des dritten Lebensalters

Ne ekzistas pli bona medikamento
kontraŭ maljunaĝo kiel Uneversitato de Tria Aĝo

No hay mejor medicamento contra la edad
que la Universidad de la Tercera Edad

Лучшего лекарства от старости нет
чем Третьего Возраста Университет

Non è mai troppo tardi per recuperare ciò che hai perduto
Vieni all'Università della Terza Età
a saprai quello che non hai mai saputo

Wydawca: Łódzki Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Heleny Kretz
ul. Traugutta 18, 90-113 Łódź, tel./fax 42 632 11 93
www.3wiek.uni.lodz.pl, e-mail: lutw@uni.lodz.pl

Pomysłodawca Biuletynu – Henryk Walkowski
Projekt logo ŁUTW – Maria Kulikiewicz
Projekt okładki: – Zofia Łobacz

Zespół redakcyjny: **Maria Sondej**,
Alicja Korytkowska, Danuta Zawilska, Aleksandra Wiktorowska

Do użytku wewnętrznego. Nakład 600 egz.